

ZÁŘÍ 2016

NÁŠ ČASOPIS PLNÝ ZAJÍMAVOSTÍ

D é č k o

http://files.prirodnienegie.webnode.cz/200000522-8f39a902fa/550768_382749145127581_1214594798_n.jpg

Domov pro seniory Velké Meziříčí,

příspěvková organizace

Zdenky Vorlové 2160

594 01 Velké Meziříčí

www.domovvelkemezirici.cz

OBSAH

Blahopřání na měsíc září	3
Ze života domova	4
Stálá nabídka měsíce	5
Co jsme dělali v srpnu.....	6
Nabídka na září.....	7
Univerzita třetího věku.....	8
Fotogalerie	9
Horoskop.....	10
Lidové pranostiky a povětrnostní pravidla	11
Významné dny a výročí v září	12
Zahrada	13
Bylinkový receptář.....	16
Pověsti z Velkého Meziříčí a okolí (2. část)	18
Zajímavosti	21
Kvíz – poznejte známou osobnost	25

BLAHOPŘÁNÍ NA MĚSÍC ZÁŘÍ

Pan Luboš SVOBODA

Paní Marie ČMUCHOVÁ

Pan Jaroslav SCHROLLER

Paní Anežka VLČKOVÁ

Paní Marie SKLENÁŘOVÁ

Pan Bohumil DVOŘÁK

Paní Marie HROMKOVÁ

Všem oslavencům přejeme k jejich narozeninám hodně štěstí, zdraví a spokojenosti do dalších let.

Obyvatelé a zaměstnanci domova

ZE ŽIVOTA DOMOVA

V měsíci srpnu jsme přivítali v našem domově nové klienty:

Pan JUDr. Jaromír KARMAZÍN, Ing. z Velkého Meziříčí

Pan Jaroslav PŘIBYL ze Štoků

V měsíci srpnu odešli:

Pan Miloslav VÍTEK + 9. 8. 2016

Pan Jiří VOCHYÁN + 14. 8. 2016

STÁLÁ NABÍDKA MĚSÍCE

• BUFET

Otevírací doba bufetu:

**Pondělí, středa
14.00 – 15.30 hodin
Pátek
14.30 – 16.00 hodin**

**!! OD ŘÍJNA BUDE ZMĚNĚNA OTEVÍRACÍ DOBA BUFETU. KANTÝNA BUDE
OTEVŘENA V PONDĚLÍ A V PÁTEK, VŽDY OD 10.00 DO 11.00 HODIN !!**

• PŮJČOVÁNÍ KNIH

Donáška knih na pokoje bude probíhat ve středu.

• NÁKUPY

Nákup potravin je zajišťován přes bufet. Potřebu nákupu obyvatel zjišťují klíčoví pracovníci a předají informaci sociální pracovníci.

• PRAVIDELNÉ AKTIVITY

Pondělí	od 13:00	canisterapie s paní Dyntarovou
Úterý	od 9:00	canisterapie s paní Kamenskou
	od 14:30	canisterapie s panem Trojanem
Pátek	od 13:30	bohoslužba v kapli domova

CO JSME DĚLALI V SRPNU...

Ve čtvrtek 4. srpna jsme se dopoledne sešli na univerzitě třetího věku, kde se konala přednáška nutričního terapeuta Jana Hutaře. Tentokrát svoje povídání soustředil na ovoce, jeho prospěšnost, představil nám také různé druhy exotického ovoce jako je hruška nashi nebo avokáda. Pomazánku z avokáda a zmíněnou cizokrajnou hrušku jsme na závěr přednášky mohli ochutnat. S přípravou pomáhala také praktikantka Simona Staňková.

Čtvrteční dopoledne 11. srpna patřilo promítání o Lubomíru Lipském. Zhlédli jsme pokračování oblíbeného cyklu „Komici na jedničku“.

Trojice divadelníků z kočovného divadla „KočéBR“ k nám zavítala v úterý 16. srpna. Od deseti hodin se pod pergolou za domovem konalo představení s názvem Návrat marnotratného syna. Divadlo to bylo opravdu pestré, do hry se zapojilo i několik našich obyvatel nebo personál domova.

Koncert Andrey Vaňkové se konal ve středu 17. srpna na terase Pomněnky. Během koncertu jsme si užívali nejen příjemného hudebního vystoupení, ale také letního sluníčka.

V pondělí 29. srpna se v našem domově konaly opět po roce dožínky. Krojovaný průvod, v němž nechyběla chasa z řad pracovníků, obyvatel i dobrovolníků, prošla domovem po jednotlivých patrech. Začínalo se na Pomněnce, dále se postupovala do druhého patra.

Před polednem chasa předala dožínkový věnec hospodáři a hospodářce domova. Ti na oplátku servírovali dožínkový řízek s bramborami. K tanci a poslechu nám zahrála dechová kapela Veseláci.

NABÍDKA NA ZÁŘÍ

12. září (pondělí) Školení zaměstnanců – základní pečovatelské úkony v paliativní péči u klientů v zařízení sociální péče

13. září (úterý) Program s ekologickým střediskem Chaloupky se ZŠ Lhotky

Promítání fotek z našich letních slavností

Hudební posezení s A. Vaňkovou

UNIVERZITA TŘETÍHO VĚKU

VYSOKÉ ŠKOLY POLYTECHNICKÉ JIHLAVA

Termíny a témata kurzu „Nauky o planetě Zemi“ DS Velké Meziříčí

Pořadí	Datum přednášky	Jméno lektora	Téma přednášky
Zimní semestr 2016			
1.	6. 10.	RNDr. Milan Kameník	Sluneční soustava
2.	20. 10.	RNDr. Milan Kameník	Země, Mars a Venuše
3.	27. 10.	RNDr. Milan Kameník	Geologie a nitro Země
4.	3. 11.	RNDr. Milan Kameník	Mimořádná Afrika
5.	10. 11.	RNDr. Milan Kameník	Povrch Země
6.	24. 11.	RNDr. Milan Kameník	Cirkulace atmosféry Země
7.	1. 12.	RNDr. Milan Kameník	Složení atmosféry Země
8.	15. 12.	RNDr. Milan Kameník	Klima Země
9.	12. 1.	RNDr. Milan Kameník	Vodstvo Země I.
10.	26. 1.	RNDr. Milan Kameník	Vodstvo Země II.
Letní semestr 2017			
11.	9. 2.	RNDr. Milan Kameník	Krasové oblasti a jeskyně
12.	23. 2.	RNDr. Milan Kameník	Biosféra
13.	9. 3.	RNDr. Milan Kameník	Národní parky I.
14.	23. 3.	RNDr. Milan Kameník	Národní parky II.
15.	6. 4.	RNDr. Milan Kameník	Velké zeměpisné objevy
16.	20. 4.	RNDr. Milan Kameník	Kosmické počasí
17.	4. 5.	RNDr. Milan Kameník	Lety do vesmíru
18.	18. 5.	RNDr. Milan Kameník	Komety I.
19.	1. 6.	RNDr. Milan Kameník	Komety II.
20.	15. 6.	RNDr. Milan Kameník	Jupiter

Změna termínu, tématu i lektora je vyhrazena.

FOTOGALERIE

PŘEDNÁŠKA O OVOCI

KONCERT A. VAŇKOVÉ

KOČOVNÉ DIVADLO

DOŽÍNKY

HOROSKOP

PANNA (VIRGO) 23. 8. – 22. 9.

Horoskop Pannám předpovídá úspěch. Dejte však pozor. Nic není v životě zadarmo, a pokud usnete na vavřínech, nemusíte se dočkat sladké odměny na konci cesty. Panny obvykle znají svoji cenu a dobře ví, že vytoužený úspěch nespadne do klína sám od sebe. Horoskop radí, spěch se nevyplácí. Buďte proto celý rok vytrvalí a krůček po krůčku jděte za svým cílem. Není totiž vůbec důležité být první, ale úspěšně složitou cestu dokončit. Vaše spolehlivost a usilovná práce přinese zisky. Budete moci si vyzkoušet i výstup po kariérním žebříčku. Dopřejete si v tomto roce zaslouženou dovolenou klidně i vícekrát, zvýší se váš entuziasmus a kreativita.

Ve věcech lásky a partnerství vás v únoru zahřejí harmonické vlny vašeho vztahu. Panny, láska není jen mostem mezi dvěma blízkými lidmi, ale také nekonečná cesta do hlubin vlastní duše. Horoskop předpovídá, že budete mnohdy čelit vlastním přáním a touhám. Je však otázkou, zda se vám podaří překročit vlastní stín a držet silné emoce na uzdě. V otázkách lásky nejde o výhru nebo prohru, ale o to, zda jste udělali opravdu vše, co bylo ve vašich silách.

Letošní rok je rovněž výzvou pro vaši fantazii. V létě tak budete mít dostatek času na rodinu i odpočinek, který tak často zanedbáváte. V oblasti zdraví je konstelace velmi příznivá, většinou to znamená dobré zdraví po celý rok. Zařídte si příjemnou relaxaci pro vaše nervy a budete si do konce roku žít skvěle.

LIDOVÉ PRANOSTIKY A POVĚTRNOSTNÍ PRAVIDLA

- Po hojných deštích v září osení zimní se podaří
- Září – máj podzimu
- Co srpen nedovařil, září nedosmaží
- Bouřky v druhé polovině září přinášejí mnoho větrů
- Prší-li hodně v září, vesele se sedlák tváří
- Divoké husy na odletu, konec i babímu létu
- Ozve-li se v září hrom, bude v zimě zavát každý strom
- Jaké počasí v září, tak se v březnu vydaří

V září přišel podzim a vymaloval krajinu zářivými barvami. Pantáta Vojta zaorává strniště, aby si pole přes zimu odpočalo.

Děti přinesly košík s jídlem a na louce, kde pasou kozy, pouštějí draka. Na poli najdou brambory a Honzík zkusí vykřesat jiskry a zapálit ohníček. Andulka se těší, jak si brambory upečou.

V září přišly deště,
v říjnu jsou tu ještě.

Doma se všichni těší na posvícenskou husu, na kterou je zve Martínek.

* Zdroj: Zemědělský kalendář 2016. Brno: Vydavatelství ZK, 2015, s. 224, ISB 978-80-904388-6-6.

VÝZNAMNÉ DNY A VÝROČÍ V ZÁŘÍ

1. 9. – Světový den míru

25. 9. – Mezinárodní den neslyšících

28. 9. – Státní svátek ČR – Den české státnosti, výročí zavraždění sv.
Václava v roce 929

Uplyne...

115 let od narození **Jarmily GLAZAROVÉ**, prozaičky a publicistky (narozena 7. 9. 1901, zemřela 20. 2. 1977).

175 let od narození **Antonína DVOŘÁKA**, hudebního skladatele (narozen 8. 9. 1841, zemřel 1. 5. 1904).

70 let od narození **Arnošta GOLDFLAMA**, prozaika, dramatika, divadelního režiséra a herce (narozen 22. 9. 1946 v Brně).

145 let od narození **Františka KUPKY**, malíře, grafika a ilustrátora (narozen 23. 9. 1871, zemřel 21. 6. 1957).

115 let od narození **Jaroslava SEIFERTA**, básníka, publicisty, prozaika a překladatele, nositele Nobelovy ceny (narozen 23. 9. 1901, zemřel 10. 1. 1986).

*Dostupné z: http://kjm.data.quonia.cz/kalendarium_2016.pdf

ZAHRAHA

HLÍZY JAKONU PŘI DIETĚ I CUKROVCE: CHUTNAJÍ SYROVÉ, VAŘENÉ I PEČENÉ

Jakon pochází, stejně jako brambory, z Jižní Ameriky. Jeho křupavé hlízy mají svěží chuť a zpestří jídelníček babího léta i podzimu. Jsou prospěšné při redukční dietě i diabetu.

Této exotické zelenině se v našich podmínkách daří opravdu výborně, můžeme ji vypěstovat ve všech oblastech, ale stále se o ní ví velmi málo. Připomeneme proto, že kromě výtečné zeleniny je tato rostlina také významnou léčivkou.

Mohutné rostliny jakonu vytvářejí na bázi stonku dva druhy hlíz. Blíže povrchu půdy jsou hlízy stonkové (kaudexy), jimi se jakon vegetativně množí. Vysazujeme je v dubnu a květnu, tedy v době, kdy už nehrozí pozdní mrazíky, na něž jsou rostliny velmi citlivé. Vyzrálé hlízy sklízíme koncem září a v říjnu a uchováváme na bezmrazém místě do jara.

HLÍZY TVARU VŘETENE JSOU PROSPĚŠNÉ PŘI DIABETU

Níže položené hlízy jsou vřetenovitého tvaru, na jedné rostlině jich je kolem deseti a jsou zasyrova i po tepelném zpracování. Jsou křupavé,

mají příjemnou ovocnou chuť a jemnou sklovitou dužninu. Sklízají se na sklonku léta a v průběhu podzimu.

Hlízy jakonu obsahují polysacharid inulin, který je lidský organismus schopen zpracovat bez nároků na inzulín. Proto je vhodný především pro diabetiky. Hlízy obsahují rovněž nezanedbatelné množství vitaminů a minerálních látek.

JAK HLÍZY ZPRACOVAT?

Zatímco z listů jakonu lze uvařit čaj, hlízy můžeme upravovat mnoha způsoby.

SALÁTY A DEZERTY S JAKONEM

Oloupané nebo jen oškrábané hlízy jíme syrové, okořeněné např. saturejkou a bazalkou. Surové hlízy se hodí do ovocných

a zeleninových směsí. Chutné jsou jako ovocné kompoty, a to ve směsi s kousky jiného ovoce. Velmi lahodná je například směs jakonu, hrušek a meruňkového kompotu. Hlízy jakonu lze zpracovat i jako ovocnou dřeň – jemně je nastrouháme a přidáme pomerančovou nebo citronovou šťávu. Nadrobno nakrájené se používají zamíchané v jogurtu ve směsi s

jiným ovocem. Nadrobno nakrájené kousky hlíz můžeme také doplnit např. pekingským zelím, hlávkovým salátem, rajčaty, ředkvičkou a dostaneme výborný, zdravý a osvěžující zelný salát. Lisováním syrových hlíz si připravíme lahodný nápoj.

PEČENÝ JAKON

Dobře omyté hlízy oloupeme, uvaříme do poloměkka, nakrájíme na nudličky asi 1 cm silné a vložíme do zapékačské misky s rozeřtým olejem. Pečeme je za občasného obrácení doměkka, pak je osolíme a okořeníme.

VAŘENÝ JAKON

Očištěné hlízy nejprve uvaříme ve slané vodě, pak teprve oloupeme korovou vrstvu až na dřev. Zbytek hlíz nakonec rozkrájíme na kolečka a připravíme je s octem jako salát, přidáme listy bazalky a vše zakapeme olejem. Předností hlíz jakonu je, že se na rozdíl od brambor a topinamburů nerozvářejí.

SMAŽENÝ JAKON

Hlízy nejprve mírně povaříme, pak podélně rozkrájíme na plátky asi 1 cm silné, osolíme a opepříme. Obalíme je ve strouhance nebo obilném klíčku a jako květák na oleji osmažíme. Řízečky jsou vynikající čerstvé, ale i zastudena.

DUŠENÝ JAKON

Nadrobno nakrájenou cibulku osmažíme dozlatova, přidáme na kousky nakrájený jakon, listy šalvěje, pepř a sůl. Směs podlijeme vodou a dusíme pod pokličkou doměkka.

Autor Ludmila Dušková.

Zdroj textu a obrázků: <http://www.ireceptar.cz/vareni-a-recepty/zelenina/hlize-jakonu-pri-diete-i-cukrovce-chutnaji-syrove-varene-i-pecene/>, http://i0.wp.com/blog.paleo-doupe.cz/wp-content/uploads/2013/08/sam_7965-low.jpg

BYLINKOVÝ RECEPTÁŘ

KOPR VONNÝ

Rostlinný dopink nejen pro zápasníky

Toto běžné koření zná snad každý, ale asi málokdo ocení jeho léčebný význam. Chuť kopru a jeho intenzivní vůni si pamatuji již z dětství, neboť jsme měli kopr na zahrádce a často jsme ho používali.

Dodnes kopr vídám ve většině zahradek. I když žádnou zvláštní krásou nevyniká, svědčí to o jeho trvalé oblíbenosti. Měli bychom ho používat častěji než jen jednou za čas do omáčky nebo do

nakládáných okurek. Já mám velmi ráda čerstvý kopr a bohatě si jím posypu nové brambory a pirohy.

Z léčebného hlediska je nejúčinnější semeno kopru, ale prospěšné jsou i nasekané a usušené lístečky. Droga se v lékárnách neprodává, ale není problém opatřit si ji, objevuje se i obchodech s potravinami.

Již na staroegyptských papyrech se našla zmínka o kopru. Používal se jako koření i jako lék a přidávali ho do pokrmů zápasníkům před bojem – byl to vlastně první známý dopink. Velkou popularitu měl kopr i ve starém Římě, kde si známé osobnosti při slavnostních příležitostech věncili jeho rozkvetlými větvíčkami hlavu. V lidových pověrách kopr zaháněl démony a sloužil při svatebních obřadech.

Konzumování kopru před zápasy ve starověkém Egyptě bylo zřejmě opodstatněné, neboť kopr silně tonizuje sliznici žaludku a střev, což se přenáší na celý organismus. Zlepšuje i trávení, zvyšuje chuť k jídlu, osvědčil se při střevních kolikách. Známé jsou jeho větropudné účinky. Když člověk pociťuje, že je jako „nafouknutý“, pomůže mu šálek čaje ze semen kopru, do něhož můžeme přidat i trošku fenyklu. Kopr má příznivé účinky též na srdce, zvyšuje tvorbu mateřského mléka a můžeme ho přidávat i do různých čajových směsí.

Kopr je mým oblíbencem a považuji ho za velmi dobrou bylinku, která je sice každému známá, ale ani jako léčivo, ani jako koření není doceněná a dostatečně využívána.

Čajová směs na uvolnění větrů:

plod kopru	5 (dílů)
plod fenyklu	3 (díly)
nať bazalky	3
nať ožanky	2
nať máty	2

Dvě lžíce směsi dáme do půllitru vroucí vody a necháme přikryté asi 15 minut vylouhovat. Přecedíme a vlažný čaj během 2-3 hodin postupně vypijeme.

Autorem je Aurélia Dugasová

*DUGASOVÁ, A., DUGAS, D. Průvodce našimi léčivými rostlinami. Babiččiny bylinky. Praha: Ottovo nakladatelství, s. 216. ISBN 80-7181-696-5

*Obrázky: http://www.floranazahrade.cz/wp-content/uploads/2015/09/Bylinky_10.jpg

POVĚSTI Z VELKÉHO MEZIŘÍČÍ A OKOLÍ (2. ČÁST)

JAK HASTRMAN MUSEL SLOUŽIT

Ve vsi Černé sloužil u sedláka pacholek. Bylo jaro a musel orat. Ale práce šla příliš pomalu, voli chodili tuze líně, že si pacholek div nezoufal. Myslel si, že dobytek je hladový a pustil ho proto na pastvu na blízkou louku. Sám si zatím

sedl na mez a díval se kolem. Spatřil pár krásných koní, kteří volně pobíhali po mezi. Hned si pomyslel, že by to byla jiná práce, kdyby místo volů měl zapřaženy koně. Skočil k volům a sejmul jim

chomouty, pak se rozběhl ke koním a hodil jim ohlávky na krk. Koně šli za ním jako ovečky a když je připřáhl k pluhu, táhli jako šrouby. Brázda za brázdou přibývala a pacholek byl s polovinou práce hotov do oběda.

„Teď si zase můžete odpočinout,“ řekl koním. Sejmul jim ohlávky a zapřáhl zase voly a s těmi pole do večera dooral.

Pak se radostně ohlédl – a strnul. Tam, kde oral s voly, brázdy byly. Kde táhli pluh koně, bylo pole nedotčené.

Pacholek doma vypravoval hospodáři, co se mu stalo.

„Milý hochu, myslím, že ti koně byli proměnění hastrmani a že si z tebe udělali žert.“ Všichni kolem stolu tomu uvěřili.

Když přišla sobota, vydal se chasník za svým děvčetem, které sloužilo v Netíně. Cesta ho vedla přes mez, na které onehdy chytil koně. I teď se zas jeden z nich tam popásal...

„No počkej, teď si nahradím, cos mi vyvedl,“ řekl si pacholek. „Orat s tebou nebudu, ale doneseš mne k mé milé.“

Koně chytil snadno, vyskočil na něj a radoval se, jak brzy bude u děvčete a že k němu přijede jako zeman. Ale jak dosedl, začal se kůň vzpínat, běhal a skákal jako posedlý a nakonec se začal válet na trávě.

Pacholek spadl dolů a natloukl se. Jen s námahou se dobelhal zpět.

„Vidíš, to byl zase hastrman,“ řekl mu sedlák. „Má na tebe nějak spadeno.“

„Však už mě vícekrát nenapálí,“ dušoval se pacholek. „Dnes to bylo naposledy.“

Když přišel podzim, dal se hospodář do stavby nové stodoly. Kámen vozili z daleka a šlo to pomalu a těžce. Tu si pacholek vzpomněl, že je hastrmanovi dlužen oplátku za jeho žerty. Opatřil si ohlávku z lipové kůry, schoval se v křoví u rybníka a čekal, až kůň-hastrman přijde zase na pastvu.

Dlouho nečekal. Krásný bělouš přiklusal a začal se pást. Pacholek vyskočil, hodil mu lipovou ohlávku na krk a kůň šel poslušně s ním.

Od toho dne ho pacholek stále zapřahal do vozu, kterým vozil kámen na stavbu a jezdil s ním, až dovezl poslední kousek. A po celý čas koně ani nekrmil, ani nenapájel. Když byla práce hotova, pustil koně na svobodu.

Ten přeskočil cestu a pádil přes luka k rybníku. Na hrázi se proměnil v zeleného mužíčka, zlostně zaprskal a skočil do vody.

Od té doby se už nikdy neukázal.

*Zdroj textu: *Pověsti z Velkého Meziříčí a okolí*. Ilustroval Oldřich INOCHOVSKÝ. Žďár nad Sázavou: M. Smejkal, 1996.

*Zdroj obrázku: http://www.detsky-web.cz/www/content/images/video_pohadky/kategorie/bubaci_a_hastrmani.gif

ZAJÍMAVOSTI

NEJLEPŠÍ OBRANA JE ÚTĚK... (1. ČÁST)

Koně jsou zvířata, která v dřívějších dobách volně táhla nekonečnými stepmi. Mimo kopyta a zuby neměli žádné zbraně, které by je chránily před šelmami. A tak si museli poradit jinak.

Žili ve velkých stádech, která vedla vůdčí klisna a chránil hřebec, všichni stále ve střehu, připraveni k okamžitému útěku. I dnes mají koně hluboko v nitru stejně bystré instinkty, které jim velí při nebezpečí – zdánlivém i skutečném – co nejrychleji utéct.

Nebezpečí na každém kroku

Z pohledu kopytníka číhá nebezpečí skutečně na každém rohu, někdy v podobě odhozené, ve větru vlající igelitové tašky, jindy

jako neznámý předmět na důvěrně známé trase. Je na nás lidech, abychom je přesvědčili, že žádné nebezpečí nehrozí a že se na nás mohou stoprocentně spolehnout a vložit do nás svou důvěru. Čím více podnětů budeme svému koni dávat, tím lépe si zvykne na neočekávané situace. Je to zásadní jak z hlediska bezpečnosti zvířat, tak i nás lidí. Máloco je tak nebezpečné, jako splašený a bezhlavě

prchající neovladatelný kůň. Člověk by měl udělat maximum, aby takovým situacím předcházel a nemusel je vůbec řešit.

ŠESTÝ SMYSL?

Koně jsou nesmírně citlivá zvířata se smysly o poznání lepšími, než máme my. Stává se, že reagují na věci, které my nevidíme. Je to skutečně jen bystrost jejich smyslů, nebo je v tom něco víc?

Pověstný šestý smysl je popisován jako schopnost rozpoznat něco, co je jinými smysly nepostřehnutelné. Co je ovšem nepostřehnutelné pro nás, může být pro koně naprosto zřejmé. Od přírody jsou vybaveni ušima, které zaslechnou i ten nejjemnější šum, očima, jež registrují i téměř nepostřehnutelné pohyby, nosem, který dokáže zaznamenat i kilometr vzdálený pach. Z našeho pohledu se pak koně někdy chovají iracionálně, nejčastějšími příklady takového chování je neochota vstoupit někam, kde z našeho pohledu nehrozí žádné nebezpečí. Na základě čeho si ale koně určují nebezpečná místa? Je v tom pozorování, zkušenost nebo (naším) rozumem nevysvětlitelné tušení, intuice? Ve většině případů především kombinace vynikajících pozorovacích schopností a zkušeností. Koně mají výbornou vizuální paměť – pokud udělají zkušenost, že například šlápnutí na určitý povrch znamenalo nepříjemné uklouznutí, navždy si budou pamatovat, že na podobně vypadající povrch šlapat nemají. A platí to i naopak. Pokud koně navyknete chodit třeba přes igelit a on zjistí, že

je bezpečný, pravděpodobně s ním nebudete mít problém. Dost možná ale bude mít problém s jinak vypadajícím igelitem.

OPRAVDOVÉ NEBEZPEČÍ

Doposud byla řeč o nebezpečí, které koně spatřují v různých věcech a každém kroku, a to většinou neopodstatněně. Co je však pro koně opravdu nebezpečné a jak se toho vyvarovat?

Plašení a prchání představuje nebezpečí pro koně, jezdce i kolemjdoucí. Splašený kůň působí, že nevidí, neslyší, prorazí ohradu, někdy se chce rychle zbavit jezdce, který v tu chvíli představuje zátěž. Hrozí mu, že vběhne pod kola aut nebo ve svém amoku někoho zraní.

Koně „plašana“ musíme zvykat na z jeho pohledu nebezpečné podněty v blízkosti jeho stáda, kde se cítí bezpečněji, například na jízdárně u stáje. Trénujeme překonávání nejrůznějších „bubáků“, jako jsou ve větru vlající pytlíky a vlaječky, plachta přes jeho záda, závěs z PET lahví a mnoho dalších „nástrah“.

Vždy záleží na jedinci, co v něm ony panické reakce vzbuzuje.

Kolem nebezpečí procházíme vždy uvolněně, protože koně vnímají i naše nejmenší zaváhání, jako je pevnější sevření vodítka nebo změna rychlosti chůze. Po překonání nebezpečného místa bez reakce ze strany koně ho pochválíme. Cvičení ukončíme ve

chvíli, kdy je zvíře se situací nebo předmětem smířené a neprojevuje žádné přehnané reakce.

Na obhajobu našich čtyřnohých přátel je nutno podotknout, že jsou známy případy, kdy koně odhalili skutečné nebezpečí a zachránili tím sebe i svého jezdce. Pokud tedy kůň nechce vkročit na důvěrně známou lávku, pro jistotu zkontrolujte, je stále tak bezpečná jako dřív!

POZOR, JEDOVATÉ!

Koně se většinou jedovatým rostlinám instinktivně vyhýbají. Každé hříbátko se také přiučuje, co je jedovaté, od své matky. Stoprocentně ale na to spoléhat nemůžeme. Opakovaně, i když ne často, dochází k otravám koní, někdy i s těmi nejhoršími následky. Týká se to zvláště koní, kteří na pastvě trávili a tráví jen málo času, nebo kteří se v malém prostoru nudí. Takže i v tomto směru se vyplatí obezřetnost. Může se stát, že koně přistihnete při požívání jedovaté rostliny, nebo takové rostliny najdete v místech, kde se kůň pase. Pokud si nejste jisti, zda je nepozřel, je dobré ho sledovat a průběžně také kontrolovat jeho důležité životní funkce. To stejné platí pro případy, že oni evidentně není dobře, ať už by byl otrávený nebo měl jiný zdravotní problém. Chová se divně? Je skleslý nebo naopak podrážděný? Nechce žrát nebo pít, nemůže trusit či močit? Potí se, třese? Stojí divně nebo se neobvykle pohybuje? Proveďte základní vyšetření: Změřte koni počet dechů a tepů a tělesnou teplotu,

posuďte povrchovou teplotu jeho těla, a to z obou stran včetně jednotlivých kopyt. Dále posuďte barvu sliznic oka (spojivky) a dásní, zda nejsou bledé, poté zjistěte stav jeho hydratace (zdá má v těle dostatek tekutin). Pokud se vám bude zdát cokoliv v nepořádku, odveďte koně do stínu a ihned zavolejte veterináře.

Pokračování v Děčku říjen 2016.

*Zdroj: Zemědělský kalendář 2016. Brno: Vydavatelství ZK, 2015, s. 224, ISB 978-80-904388-6-6. *Zdroj obrázků:

http://hannoverskykun.txt.cz/obrazky/thlava_hl_motiv.gif,

<http://data.mojezoo.cz/ir/mojezoo/images/Gallery2Module/EncyclopediaModule/Races/konice.cz/00/00/01/28/traken-igallery-image0000123.igallery.image0000001--640x480--logo--server-konicecz.jpg>

KVÍZ – POZNEJTE ZNÁMOU OSOBNOST

UKLÁDÁNÍ INFORMACE DO PAMĚTI

Než se určitý vjem změní v informaci, kterou si můžeme vybavit z paměti, proběhne duševní proces počínající přijetím informace, pokračující jejím zakódováním, vštípením a končící jejím uchováním. Abychom mohli paměť optimálně využívat, měli bychom znát její fungování.

FUNGOVÁNÍ PAMĚTI

Paměť je úžasný nástroj, na jehož fungování se podílí celá naše bytost. Při každém jejím úkonu se aktivuje jak oblast smyslová, tak poznávací a emoční. City a pocity jsou zde tedy stejně důležité jako uvažování a přemýšlení.

Podobně jako černá skříňka letadla zaznamenává a uchovává vše, co bylo řečeno během letu, a dokáže to na požádání opakovat, spočívá zapamatování v přijetí (recepti) informace, jejím uchování v nezměněném stavu a ve schopnosti si ji podle libosti vybavit. Průběh těchto tří etap nicméně vyžaduje určité podmínky, které ve skutečnosti nebývají vždy dokonale splněny.

KDO JSEM?

Vezměte si k ruce nějakou záložku a postupně odkrývejte jednu nápovědu za druhou, dokud nenajdete hledané slovo. Cílem je využít co nejméně nápověd.

1. Narodila jsem se 3. 5. 1931 v Praze.
2. Mé příjmení se liší jediným písmenem od příjmení mé profesionální kolegyně.
3. Moje dcera, jejíž iniciály jsou dvě stejná písmena, má tutéž profesi jako já.
4. Ucho mi způsobilo dost problémů, ale posléze přispělo k mé popularitě.
5. Propůjčila jsem svůj hlas Křemílkovi, Vochoomůrkovi a mnoha dalším pohádkovým postavičkám.
6. Řadu let jsem spolu s Vladimírem Dvořákem moderovala Televarieté.

A.

1. Narodil jsem se 30. 8. 1972 v Chebu.
2. Mám dceru, která se jmenuje stejně jako moje manželka Ivana, a syna, který se jmenuje jako já.
3. Stará dáma si váží mých služeb a dobře mi za ně platí.
4. V roce 1933 jsem se stal nejlepším střelcem české ligy.
5. Roku 2002 při sestupu z Lazia Řím do Juventus Turín jsem se stal nejdražším českým fotbalistou historie.
6. V roce 2003 jsem získal jako druhý Čech historie trofej pro nejlepšího fotbalistu Evropy – Zlatý míč.

B.

1. Narodil jsem se 24. 7. 1946 v Chomutově.
2. V mé kariéře sehrálo významnou roli zvíře, jedno se také skrývá v mém příjmení.
3. Hrál jsem v televizních filmech Jak vytrhnout velrybě stoličku a Jak dostat tatínka do polepšovny.
4. V roce 1976 jsem hrál hlavní roli ve filmu Juraje Herze Den pro mou lásku.
5. O deset let později jsem hrál hlavní roli ve filmu Ivo Nováka Operace mé dcery.
6. Dvacet let jsem byl sólistou baletu Národního divadla.

C.

Správné řešení: A. Jiřina Bohdalová, B. Pavel Nedvěd, C. Vlastimil Harapes

*Zdroj: FIORINO, Marie-Christelle. *Jak si zlepšit paměť*. Přeložil Helena BEGUIVINOVÁ. Praha: Reader's Digest Výběr, 2005. ISBN 80-86196-96-8.